

Η Γ' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΝ ΕΦΕΣΩ*

ΕΠΙ ΤΗ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΗ, ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ (43.-1931)

50 Τὴν 31 ἰουλίου¹ ἡ Σύνοδος συνήλθεν εἰς τελευταίαν συνεδρίαν ἐν τῇ «Μαρίᾳ», καθ' ἣν οἱ κύπριοι ἐπίσκοποι, Κωνσταντίας Ρηγίνος, Κουρίου Ζήνων καὶ Εὐάγριος ἐπ. Σόλων, ἐπεκαλέσαντο τὴν ἐπέμβασιν τῆς Συνόδου κατὰ τῆς αὐθαιρέτου ἀναμείξεως τοῦ ἐπισκόπου Ἀντιοχείας εἰς τὰ τῆς χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων τῆς Κύπρου. Μετὰ τὴν πρό τιμος δηλ. τελευταίαν τοῦ ἐπ. τῆς ἐν Κύπρῳ Κωνσταντίας Θεοδώρου, πολλὰ ἐκβιασθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀντιοχείας Θεοδότου, ὁ τούτου διάδοχος Ἰωάννης ἔπεισε τὸν στρατιωτικὸν διοικητὴν τῆς Ἀνατολῆς ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν ἐκλογὴν διαδόχου ἐν Κύπρῳ, νὰ ὑποβληθῇ δὲ ὁ διακανονισμὸς τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου πρὸς τὸν Ἀντιοχείας εἰς τὴν κρίσιν τῆς Οἰκουμ. Συνόδου· οἱ Κύπριοι ἤξιωσαν ὅτι ἡ ἐξ Ἀντιοχείας ἐξάρτησις τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν ἀντέκειτο εἰς τοὺς συνοδικοὺς κανόνας (κ. 6 τῆς ἐν Νικαίᾳ) καὶ εἰς τὴν διηνεκῆ πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἧς οὐδαὶς ἐπίσκοπος, κατὰ τὴν προφορικὴν διαβεβαίωσιν τῶν καταγγειλάντων ἐπισκόπων, ἐχειροτονήθη ποτὲ ὑπὸ τοῦ Ἀντιοχείας. Ἡ Σύνοδος πεισθεῖσα ὅτι οὐδὲν δικαίωμα ἐπεμβάσεως εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου εἶχεν ὁ Ἀντιοχείας, ἐξέδωκεν ἀπόφασιν, καθ' ἣν «οἱ τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν τῶν κατὰ τὴν Κύπρον προσεστῶτες ἔξουσι τὸ ἀνεπηρέαστον καὶ ἀβίαστον, κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ὁσίων πατέρων καὶ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, δι' ἑαυτῶν τὰς χειροτονίας τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων ποιούμενοι. Τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διοικήσεων καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ἐκκλησιῶν παραφυλαχθήσεται, ὥστε μηδένα τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἐπαρχίαν ἑτέραν, οὐκ οὖσαν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ἢ γούν τῶν πρὸ αὐτοῦ χεῖρα, καταλαμβάνειν· ἀλλ' εἴ τις καὶ κατέλαβε καὶ ὑφ' ἑαυτῷ πεποιήται βιασάμενος, ταύτην ἀποδιδόναι, ἵνα μὴ τῶν πατέρων οἱ κανόνες παραβαίνωνται μηδὲ ἐν ἱερουργίας προσήματι ἐξουσίας τύφος κοσμικῆς

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σελ. 35.

1. Κακῶς γράφεται ἐν τοῖς φερομένοις Πρακτικοῖς «τῇ πρὸ καλενδῶν Σεπτεμβρίων», δηλ. 21 Ἀυγούστου διότι ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ μηνὸς τούτου ἐλθόντος τοῦ κόμητος Ἰωάννου εἶχαν διακοπῆ αἱ ἐργασίαι τῆς Συνόδου.

παρεισδύηται, μηδὲ λάθωμεν τὴν ἐλευθερίαν κατὰ μικρὸν ἀπολέσαντες, ἣν ἡμῖν ἐδωρήσατο τῷ ἰδίῳ αἵματι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ πάντων ἀνθρώπων ἐλευθερωτής. "Ἐδοξε τοίνυν τῇ ἀγίᾳ καὶ οἰκουμένηῃ συνόδῳ σφίζεσθαι ἐκάστη ἐπαρχία καθαρὰ καὶ ἀβίαστα τὰ αὐτῇ προσόντα δίκαια ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν" 1. Ἀξιοσημείωτος εἶνε ἡ νέα αὕτη, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ κυπριακοῦ ζητήματος, ἐπικύρωσις τοῦ θεμελιώδους νόμου τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ὃν αἱ πολιτικαὶ διοικητικαὶ μονάδες, μικραὶ ἢ μεγάλαι, ἐδημιουργοῦν τὴν αὐτοτέλειαν τῶν ἐν αὐταῖς Ἐκκλησιῶν. Ἡ ἐπικύρωσις αὕτη ἐξστείνεται καὶ πάλιν ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, τῆς τε Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, οἱ δὲ συντάκται τοῦ κανόνος τούτου—διότι τὸ τέλος τῆς ἀποφάσεως ταύτης προσλαμβάνει κανόνος μορφήν—εἶχον ὑπ' ὄψει κυρίως μὲν τὰς ἀπὸ τοῦ 381 νέας τάσεις ἐν Ἀνατολῇ πρὸς εὐρύτεραν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου τούτου διὰ προσαρμογῆς αὐτοῦ εἰς τὴν νέαν πολιτικὴν διοικητικὴν διαίρεσιν, καθ' ἣν ἡ μὲν ΚΠολις ἀνήχθη εἰς πρωτεύουσαν τοῦ Ἀνατολικοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους, ἡ δ' Ἀντιόχεια εἰς στρατηγικὸν κέντρον τῶν πρὸς τοὺς Πέρσας συνεχῶν ἐπιχειρήσεων καὶ δευτέραν πρωτεύουσαν πόλιν. Πλαγίως ὅμως, πάντως οὐχὶ σκοπίμως, ἔθιγε καὶ παρομοίας τάσεις, ἀπὸ ἡμίσεος αἰῶνος διαμορφουμένας ἐν τῇ Δύσει, διὰ τῆς συστηματικῆς ἀπολείρας διοικητικῆς ἐπιβολῆς τῆς Ρώμης ἐπὶ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας τῆς Δύσεως, αἵτινες ὅμως γενναίως καὶ ἀποτελεσματικῶς ὑπερημύοντο τῆς αὐτοτελείας αὐτῶν, τοῖλάχιστον μέχρι τῶν μέσων τοῦ ε'. αἰῶνος. Τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐπωφεληθήσαν ἀμέσως οἱ κύριοι ἐπίσκοποι ἔτι δὲ οἱ Θράκες, ὁ Βύζης καὶ Ἀρκαδιοῦπόλεως Εὐπρέπιος καὶ ὁ Κοίλων Κύριλλος, οἵτινες κατήγγειλαν τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας Φριτίλαν, ἐκ τῶν φίλων τοῦ Νεστορίου, οἰκειοποιηθέντα χωρία, ἐκκλησιαστικῶς εἰς αὐτὸν μὴ ἀνήκοντα².

51 Ἐπὶ τούτοις κατέφθασε, μετὰ τινα ἀνεξήγητον βραδύτητα³, εἰς Ἐφεσον ὁ νέος τοῦ αὐτοκράτορος ἀπεσταλμένος κόμης Ἰωάννης, κομιστῆς τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἀποφάσεων μετὰ διατάγματος, ἀπευθυνομένου πρὸς πάντας τοὺς ἐξ ἀρχῆς κληθέντας εἰς τὴν Σύνοδον μητροπολίτας—πλὴν τῶν τριῶν καθηρημένων Νεστορίου, Κυρίλλου καὶ

1. Schwartz I, 1, 7. p. 118-122

2. Schwartz I, 1, 7. p. 122—123.

3. Schwartz I, 1, 7. 67. ἐν τῷ πρώτῳ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ὑπομνήματι του γράφει: «Θάπτεον δ' ἂν παρεγενόμην, εἰ μὴ παρεμποδῶν διάφορα γέγονε πράγματα, ἅπερ, σὺν Θεῷ δ' εἰρήσθω, παραγενόμενος κατὰ πρόσωπον ἀφηγήσομαι τῷ ὑμετέρῳ μεγέθει».

Μέμνονος—ἀνευ διακρίσεως εἰς δύο συνόδους, ἀλλ' ἀναμείξ, ὀνομαστί ἀναγραφομένων τῶν πρώτων 53, ἐν οἷς τῶν ἀπόντων Ρώμης Κελεστίνου, Θεσσαλονίκης Ρούφου καὶ Βεροίας Ἀκακίου καὶ τοῦ πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντος ἱεροῦ Αὐγουστίνου¹. Μαρτυρόμενος τὴν πατροπαράδοτον αὐτοῦ εὐσέβειαν, διὰ τὴν ὁποῖαν προθύμως συνήργησεν εἰς τὴν συγκλησιν τῆς Συνόδου, ὁ Θεοδοσίος ἀνακοινοῖ ὅτι «τὴν γνωρισθεῖσαν παρὰ τῆς θεοσεβείας ὑμῶν Νεστορίου καὶ Κυρίλλου καὶ Μέμνονος καθαίρεισιν ἐδεξάμεθα² τῶν δὲ ἄλλων τῶν παρ' ὑμῶν πραχθέντων κατέγνωμεν, τὴν πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν πίστιν καὶ ὁρθότητα φυλάττοντες, ἣν ἐκ πατέρων καὶ προγόνων παρελήφαμεν, καὶ ἦν ἡ ἀγιοτάτη σύνοδος, ἣ ἐπὶ τοῦ τῆς θείας λήξεως Κωνσταντίνου γενομένη, συμφώνως ἐκύρωσε. Φροντίζει τοίνυν ἕκαστος τοῦ ἀγιοτάτου ὑμῶν συλλόγου, λυθείσης πάσης ἀμφισβητήσεως κοπέντων τε τῶν σκανδάλων, μετ' εἰρήνης καὶ ὁμονοίας εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανελθεῖν». Πρὸς ἐπιρροωσιν δὲ τῆς ἀνάγκης τῆς ὁμονοίας τῶν διισταμένων ὁ Θεοδοσίος παραπέμπει πρὸς αὐτοὺς τὴν ἐπιστολὴν Ἀκακίου τοῦ Βεροίας, ὑποδεικνύοντος πρόσφορον συνεννόησεως ἕδαφος³ τέλος δ' ἀγγέλλει ὅτι «τὸν μεγαλοπρεπέστατον καὶ ἐνδοξότατον κόμητα τῶν σακρῶν Ἰωάννην τούτου ἕνεκα ἀπεστείλαμεν, ὥστε αὐτὸν εἰδὸτα τὸν περὶ τὴν πίστιν τῆς ἡμετέρας θειότητος σκοπόν, ὅπερ ἂν συνίδη λυσιτελεῖν διαπραξασθαι³. Τὸ διάταγμα τοῦτο εἶνε νέα ἀπόδειξις, ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς 10 Ἰουλίου παρουσία καὶ συμμετοχὴ τῶν λεγάτων τοῦ Κελεστίνου εἰς τὰς συνοδικὰς ἐργασίας οὐδεμίαν ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν οὐδ' ἐπιρροὴν τινα ἤσκησεν ἐπὶ τὰς σκέψεις τῆς ἐν Κπόλει κυβερνήσεως καὶ τοῦ βασιλέως. Καλεῖται καὶ πάλιν ὁ πάπας ὡς εἰς ἐκ τῶν μητροπολιτῶν τοῦ κράτους, ἵνα ἐξ ἴσου μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως λύσῃσι πᾶσαν ἀμφισβήτησιν δογματικὴν, τηροῦντες ἄθικτον τὸ κῦρος τοῦ Συμβόλου τῆς Νικαίας, καὶ ἄρῃσι πάντα τὰ ἐκ προσωπικῶν λόγων σκάνδαλα, μεθ' ὃν ἀπέλθωσιν εἰς τὰ ἴδια πάντα. Τὸν Ἰωάννην ἐλθόντα εἰς Ἐφεσον ὑπέδεχθησαν παρουσιασθέντες πρὸς αὐτὸν πολλοὶ ἐκατέρωθεν ἐπίσκοποι, ἐνῶ ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μέμνων καὶ τινες ἄλλοι ἠρνή-

1. Ὁ Batiffol τὴν ἐν ἀρχῇ τοῦ διατάγματος ἀναγραφὴν τοῦ Κελεστίνου, Ρούφου καὶ Αὐγουστίνου θεωρεῖ «τιμὴν γενομένην τοῖς Δυτικοῖς» (ib. p. 386—387). Ἄλλ' ὁ Ρούφος δὲν ἦτο Δυτικὸς, ἀφοῦ ἀνήκεν εἰς τὸ Ἀνατολ. Ρωμ. Κράτος ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἐκ Μακεδονίας καὶ Ἑλλάδος ἐπίσκοποι.

2. Schwartz I, 1, 3, p. 146—147.

3. Schwartz p. 32. Ὁ Batiffol (Le Siècle apost. p. 386) κακῶς νομίζει ὅτι διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἰωάννου ὁ Θεοδοσίος «ἐθυσίας τὸν Κανδιδιανόν».

θησαν νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐπαφὴν μετ' αὐτοῦ¹. Ὁ κόμης τοὺς μὲν παρόντας προσωπικῶς τοὺς δ' ἀπόντας διὰ διαγγελῶν προσεκάλεσε νὰ παραστῶσιν ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὸ κατάλυμά του· ἀντιληφθεὶς ὁμως τὴν κατέχουσαν αὐτοὺς μεγίστην ἐχθρότητα², ἀπειλοῦσαν κατὰ τὴν συνάντησιν αὐτῶν ἀληθῆ σύρραξιν, ὥρισεν εἰς ἑκατέραν τῶν ὁμάδων χωριστὴν εἴσοδον καὶ αἶθουσαν παραμονῆς³. Τὴν ἐπαύριον προσῆλθε πρῶτος ὁ Νεστόριος, ἔπειτα ὁ Ἀντιοχείας μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ τέλος ὁ Κύριλλος μετὰ τῶν μελῶν τῆς Συνόδου, πλὴν τοῦ Μέμνονος, προσπονηθέντος ἀσθένειαν. Οἱ συνοδικοὶ θορυβωδέστατα⁴ ἠρηγήθησαν νὰ συναντηθῶσι μετὰ τοῦ καθαιρεθέντος ὑπ' αὐτῶν Νεστορίου καὶ ν' ἀκροασθῶσι τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος παρουσίᾳ καὶ τῶν Ἀνατολικῶν, ἀξιώσαντες τοῦναντίον νὰ μὴ ἀποκλεισθῇ τούτου ὁ Κύριλλος, ὃν ὁμως ὡς καθηρημένον ἀπέκρουον οἱ Ἀνατολικοί. Σχεδὸν ὅλη ἡ ἡμέρα κατηναλώθη εἰς τὰς ταραχῶδεις ταύτας καὶ ἐπιμόνους ἑκατέρωθεν ἀντεγκλήσεις τῶν εἰς χωριστὰ διαμερίσματα συνηθροισμένων ἀντιπάλων ἐπισκόπων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ συνοδικοὶ δὲν ὑπεχώρουν οὐδ' εἰς τὸ σαφὲς ἐπιχείρημα ὅτι οἱ τρεῖς καθηρημένοι δὲν περιελαμβάνοντο εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα καὶ αὐτονοήτως ἀπεκλείοντο, ὁ Ἰωάννης ἀναγκαίως κατέφυγεν εἰς τὴν βίαν, ἀπομακρύνας τὸν τε Νεστόριον καὶ τὸν Κύριλλον, ἐκεῖνον μὲν παραδοὺς πρὸς φύλαξιν εἰς τὸν Κανδιδιανόν, τὸν δὲ Κύριλλον εἰς τὸν κόμιτα καὶ πραιπόζιτον τῆς τετάρτης Σχολῆς Ἰάκωβον, μεθ' ὃ συναθροίσας πάντας ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀνέγνω τὸ διάταγμα, δι' οὗ ἐπεκυροῦτο ἡ καθαιρέσις τῶν τριῶν. Οἱ Ἀνατολικοὶ ἤκουσαν εὐχαρίστως τὴν λύσιν ταύτην, ἐξ ἧς ἠλπιζον ἀναθεώρησιν τῶν μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου γενομένων. Οἱ συνοδικοὶ ὁμως, ὧν πρῶστατο νῦν ὁ Φιλίππων Φλαυιανός, «βαρέως ἐπήκουσαν τῆς ἀκροάσεως», ἐπικαλούμενοι τὸ μὴ κανονικὸν τῆς καθαιρέσεως Κυρίλλου καὶ Μέμνονος. Ἦτο προφανὲς ὅτι ἡ ἐκ Κπόλεως λύσις ἦτο βεβιασμένη καὶ αὐθαίρετος κατ' ἀμφοτέρω αὐτῆς τὰ σημεῖα· ἦτο καθαρὰ ἐπέμβασις εἰς τὸ δογματικὸν ζήτημα, τῆς ἀποκλειστικῆς ἀρμοδιότητος τῆς

1. Schwartz I, 1, 7. p. 67 «Κυρίλλου καὶ Μέμνονος ἑαυτοὺς ἀσφαλισμένων»,

2. Schwartz αὐτόθι. «Μέρη γὰρ (=κόμιτα) ἀποκαλεῖν προσήκει διὰ τὴν παροῦσαν αὐτοῖς διχόνοιαν».

3. Schwartz αὐτόθι. «Υπερὸ δὲ τοῦ μὴ συμπληγάδα τινὰ γενέσθαι ἀναμειξ αὐτῶν συνιόντων (ἐχθρῆν γὰρ καὶ τοῦτο προσδοκᾶν, διὰ τὴν προσγενομένην αὐτοῖς. ἀγριότητα). τὰς εἰσόδους δύνειμα.»

4. Schwartz αὐτ. «Πολὺς μὲν θόρυβος καὶ ταραχος ἐγίνετο. καὶ πολλῆς περὶ τούτου στάσεως γενομένης, μᾶλλον δὲ πολέμου καὶ μάχης.»

Συνόδου, καὶ παράνομος ἐπικύρωσις δύο ἀντιθέτων ἀποφάσεων δύο ἀντιπάλων μερίδων, ὡς κρίσεως μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς συνόδου. Ἡ μόνη πιθανὴ δικαιολογία ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει, ἢ τῆς σκοπιμότητος, δὲν σφῆξει τὸν κατάφωρον καισαροπαπισμὸν τοῦ Θεοδοσίου β'. Ἡ ἄμεσος διάλυσις τῆς Συνόδου διὰ λόγους τυπικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ ἡ σύγκλησις νέας πρὸς ἤρεμον καὶ εὐτακτοτέραν ἐξέτασιν τοῦ δογματικοῦ καὶ τῶν ἄλλων ζητημάτων ἦτο ἡ φυσικωτέρα καὶ λογικωτέρα λύσις τοῦ πράγματος. Ἡ μετὰ τὴν σύνοδον τῆς Νικαίας ταραχώδης ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἦτο ξένη πρὸς τοιαύτας λύσεις, δὲν θὰ παρέλθωσι δὲ οὐδὲ εἵκοσιν ἔτη καὶ ἢ ἐν Ἐφέσῳ ληστρική σύνοδος, ἢ καθ' ὅλα εἰς τὸν κύβον ἐξέλιξίς τῆς συνόδου ταύτης, θὰ προκαλέσῃ τὴν ἀληθῆ ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικὴν σύνοδον τοῦ 451. Διὰ τὴν προκληθεῖσαν ταραχὴν διαλύσας τὴν συνάθροισιν ὁ Ἰωάννης ἐπεσκέφθη τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν καὶ καλέσας ἐκ τοῦ ἐπισκοπείου τὸν Μέμνονα παρέδωκε καὶ τοῦτον πρὸς φύλαξιν εἰς τὸν πραιπόζιτον Ἰάκωβον καὶ τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν οἰκονόμον, τὸν ἔκδικον καὶ τὸν πρωτοδιάκονον τῆς ἐπισκοπῆς, καταστήσας αὐτοὺς ὑπευθύνους διὰ τὴν διαχείρισιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας¹. Τὴν ἔκθεσιν τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐνεργειῶν ἔσπευσεν ὁ Ἰωάννης ν' ἀποστείλῃ τὴν ἐπαύριον πρὸς τὸν βασιλέα, ζωηρῶς περιγράψας τὴν ἐπικρατοῦσαν μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων κατάστασιν ὑπὸ πνεῦμα δυσμενὲς μᾶλλον πρὸς τοὺς περὶ τὸν Κύριλλον καὶ τὸν Μέμνονα, ὧν οἱ ἀφωσιωμένοι πολυπληθεῖς ὀπαδοὶ ἐπέδειξαν θορυβώδη ἀδιαλλαξίαν εἰς πάσας τὰς ἀποπειράς τοῦ αὐλικοῦ ἀπεσταλμένου ὅπως ἐπιτύχῃ συμφιλίωσιν ἢ καὶ μόνην προσέγγισιν τῶν δύο ομάδων.² ἐνῶ οἱ Ἀνατολικοὶ διευκόλυναν τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ θυσιάσαντες τὸν Νεστόριον, οὗ ἐδέχθησαν τὴν καθαίρεσιν. Ὁ συμπαγῆς ὄγκος τῶν αἰγυπτίων καὶ ἀσιανῶν ἐπισκόπων, ἔχοντες πλήρη ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν ἀδιαφιλονείκητον ὑπεροχὴν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ ἐν συνειδήσει τῆς ἀριμετηρικῆς αὐτῶν πλειοψηφίας

1. Schwartz αὐτόθι, p. 68. Τὸ αὐτὸ ἐγένετο καὶ μετὰ τὴν καθαίρεσιν τοῦ Νεστορίου, βλ. ἄνωτ. σ. 103

2. Τοῦτο βεβαίως καὶ Κύριλλος ἐν ἐπιστ. πρὸς τὸν κληρὸν τῆς Κπόλεως: «Μυρία δὲ πεποιηκότος (τοῦ κόμ. Ἰωάννου) ὥστε ἔλθειν εἰς κοινωνίαν Ἰωάννην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ μέχρι σήμερον οὐδὲ ἀκοῦσαι ἠνέσχοντο τοιαύτης φωνῆς... λέγοντες ὅτι ἀδύνατον ἡμᾶς εἰς τοῦτο ἔλθειν, ἐὰν μὴ καὶ τὸ παρ' αὐτῶν ἀκανονίστως γενόμενον λυθῆ καὶ προσπέσωσι τῇ συνόδῳ ὡς πλημμελήσαντες, ἀναθεματίσωσι δὲ Νεστόριον καὶ τὰ δόγματα αὐτοῦ ἐγγράφω» καὶ ἐν τούτοις πᾶσα ἡ ἔνστασις τῆς συνόδου» Schwartz I, 1, 3. p. 45.

καὶ ἐν μέσῳ λαϊκοῦ περιβάλλοντος, κύπτοντος εἰς τὰ νεύματα αὐτοῦ καὶ τοῦ Μέμνονος, δὲν ἦτο εὐκόλος πρὸς ὑποχώρησιν καὶ μάλιστα μετὰ τὴν πρᾶξιν τῶν Ἀνατολικῶν τῆς 26 Ἰουνίου. Ἄξιον ἰδίας σημειώσεως ἐνταῦθα εἶνε ὅτι ἐν πᾶσι τούτοις οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἀπαντᾷ μνεῖα οὐ μόνον πρωτοβουλίας, ἀλλ' οὐδ' ἀπλῆς δράσεως ἢ ἐμφανίσεως τῶν λεγᾶτων τοῦ πάπα καὶ τῆς λεγομένης «συνόδου τῆς Δύσεως», ἥτις θὰ ἦτο καὶ ζωηρὰ καὶ φυσικὴ, ἂν πράγματι εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὸν ἐν Ρώμῃ ἐντολέα τῶν ἀνεγνωρίζετο ἐν Ἀνατολῇ ὁ χαρακτήρ, ὃν εἰς αὐτοὺς ἀποδίδουσιν οἱ κατολικοὶ τῆς Ρώμης, οἱ πανηγυρίζοντες μεθ' ἡμῶν τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου. Οὔτε διαμαρτυρία ἠκούσθη αὐτῶν, ὡς λεγᾶτων τοῦ πρώτου εἰς τὴν Σύνοδον κληθέντος μητροπολίτου ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, κατὰ τῆς προφανοῦς κυβερνητικῆς παρανομίας, δι' ἧς μετὰ τῶν ἄλλων κατεδικάζετο καὶ αὐτὸς ὁ ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου καὶ αὐτῶν ἀντιπροσωπευόμενος Κελεστίνος¹, ὡς πάντα τᾶλλα, ἐκτὸς τῆς καθαιρέσεως τοῦ Νεστορίου, Κυρίλλου καὶ Μέμνονος, κακῶς καὶ ἀξίως καταγνώσεως διαπραξίας μετὰ τῶν ἄλλων συνοδικῶν. Οὔτε πρωτοβουλία τις ἐσημειώθη κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν τελευταίων γεγονότων, ὡς θὰ ἦτο φυσικὸν ν' ἀναμένη τις, παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ πρώτου ἐπισκοπικοῦ θρόνου τοῦ κράτους, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν καὶ τὸν περιορισμὸν τοῦ προέδρου τῆς Συνόδου Κυρίλλου. Τοῦτο θὰ ἦτο φυσικὸν ἐκ μέρους αὐτῶν καὶ ἂν ἔτι μὴ ὠχυροῦντο ὀπισθεν τῶν δῆθεν διοικητικῶν προνομίων τῆς ῥωμαϊκῆς ἑδρας. Οὐδὲν ἔχνος ὅμως οὔτε διαμαρτυρίας οὔτε πρωτοβουλίας αὐτῶν ἀπαντᾷ εἰς οὐδὲν ἔγγραφον τῶν σφζομένων περὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ταύτης Συνόδου, οὔτε ἑλληνικῆς οὔτε καὶ λατινικῆς ἔτι προσελεύσεως². Πάντα δ' ὅσα σήμερον λέγονται περὶ δῆθεν ἐπιρροῆς αὐτῶν ἐπὶ τινὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου ἢ ἐκδηλώσεις τοῦ βασιλέως μετὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν δύο ὄκτα μελῶν ἀντιπροσωπειῶν εἰς Κπολιν, εἶνε εἰκοτολογίαι, οὐδαμοῦ στηριζόμεναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιτιθέμεναι πρὸς σαφεῖς γραπτὰς μαρτυρίας, ὡς κατωτέρω ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ θὰ ἴδωμεν.

VI Τὰ μετὰ τὴν Σύνοδον.

52. Ὁ κόμης Ἰωάννης ἀποτυχὼν νὰ συνδιαλλάξῃ τὰς δύο ἐν Ἐφέσῳ

1. «Τῶν ἄλλων (πλὴν τῆς καθαιρέσεως τῶν τριῶν) τῶν παρ' ὑμῶν πρᾶχθέντων κατέγνωμεν», ἔλεγε τὸ βασιλικὸν διάταγμα.

2. Τὰς μετὰ τὸν περιορισμὸν τοῦ Κυρίλλου καὶ τοῦ Μέμνονος ἐπιστολάς τῆς Συνόδου ἐξ Ἐφέσου συνήθως ὑπογράφει ὁ Ἰουβενάλιος Mansi IV c. 1441 - 1444.

ἐπισκοπικὰς ομάδας, κατὰ τὰς ἐκ Κπόλεως ὁδηγίας, ἐκδηλουμένας σαφῶς ἐν τῷ τελευταίῳ βασιλικῷ διατάγματι, προέβη εἰς μίαν, ὑστάτην, ἀπόπειραν, ἀπαιτήσας ὡς βάσιν τῆς συμφιλώσεως τὸ Σύμβολον τῆς Νικαίας¹ καὶ ἰδίαν ἔκθεσιν περὶ τοῦ ὅρου «Θεοτόκος», μάτην ὅμως· διότι ἀπὸ τυπικῆς μὲν ἀπόψεως ἡ Σύνοδος ὀχυρουμένη ὕπισθεν τοῦ ὑπ' αὐτῆς δεδικασμένου ἠρνεῖτο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ζήτημα, περισφύζουσα οὕτω τὸ ἀξίωμα αὐτῆς, ἀπὸ ἀπόψεως δὲ οὐσίας δὲν εἶχε διατυπώσει θετικὸν ὅρον περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ «Θεοτόκος»², οὐδ' ἠδύνατο νὰ προβάλλῃ ὡς τοιοῦτον ὅρον τὰ ἀλεξανδρινὰ «κεφάλαια», τὰ ὁποῖα διὰ τοὺς ἀντιπάλους ἦτο τὸ κυριώτατον σῶμα τοῦ ἐγκλήματος κατὰ τοῦ Κυρίλλου καὶ τῶν συνοδικῶν. Τοῦναντίον οἱ Ἀνατολικαὶ ἔσπευσαν νὰ ὑποβάλωσιν ἔκθεσιν τῆς περὶ τοῦ «Θεοτόκος» πίστεως αὐτῶν, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς: «Ὁμολογοῦμεν τοιγαροῦν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, Θεὸν τέλειον καὶ ἄνθρωπον τέλειον, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ Πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· δύο γὰρ φύσεων ἔνωσις γέγονε. Διὸ ἓνα Χριστόν, ἓνα Υἱόν, ἓνα Κύριον ὁμολογοῦμεν. Κατὰ ταύτην τὴν τῆς ἀσυγχύτου ἐνώσεως ἔννοιαν ὁμολογοῦμεν τὴν ἁγίαν παρθένον **Θεοτόκον**, διὰ τὸ τὸν Θεὸν λόγον σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπήσαι καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς συλλήψεως ἐνώσῃ αὐτῇ τὸν ἐξ αὐτῆς ληφθέντα ναόν». Σαφεστερὰ διατύπωσις τοῦ δόγματος τῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων εἰς ἓν πρόσωπον, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἄσυγχύτως καὶ ἄνευ μειώσεως ἐκατέρας αὐτῶν (Θεὸς τέλειος, ὁμοούσιος τῷ Θεῷ Πατρὶ, καὶ ἄνθρωπος τέλειος, ὁμοούσιος τοῖς ἀνθρώποις) ἢ δημιουργίας ἐξ αὐτῶν νέας ἰδίας φύσεως, ὅπερ θὰ προήρχετο μόνον ἐκ τῆς ἀναμείξεως αὐτῶν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ. ὁ δὲ Harnack ὀνομάζει αὐτὴν «δογματικὸν ἀριστοῦργημα»³. Ἐν αὐτῇ ἡ ἀκριβολογία τῆς δογματικῆς περὶ τοῦ ἐπιδίκου ζητήματος διδασκαλίας ἀμιλ-

1. Schwartz I, 1, 3. p. 32 καὶ 38 καὶ I, 1, 7. p. 8 11: Ἐπειδὴ δὲ προστετάχατε, εὐσεβέστατοι βασιλεῖς, μετὰ τὴν συγκατάθεσιν ταύτην τῆς ἀρχαγοῦς πίστεως (τὸ Σύμβολον) καὶ περὶ τῆς ἁγίας καὶ θεοτόκου Παρθένου γνωρισθῆναι ὑμῶν τῇ ἀνυπερβλήτῳ εὐσεβείᾳ καὶ «τῶν βασιλέων παρεγγυῶτων... ἀρκεσθῆναι τῇ ἐν Νικαίᾳ ὑπὸ τῶν πατέρων ἐκτεθεισῇ πίστει».

2. Βλ. ἀνωτέρω σελ. 138 139

3. A. Harnack: Dogmengeschichte t. II°, 366 πρβλ. καὶ τὴν κρίσιν τοῦ κατολικοῦ J. Τίττειον: Histoire des dogmes t. III. p. 50—52.

λάται πρὸς τὴν γλωσσικὴν αὐτῆς σαφήνειαν. Ὡς πρὸς τοῦτο δὲ οὐδεμίαν πρὸς αὐτὴν σύγκρισιν ἐπιδέχονται τὰ ἀλεξανδρινὰ τοῦ Κυρίλλου «κεφάλαια», τὰ ὅποια καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς συνοδικοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Κυρίλλου ἐδεήθησαν «ἐπιλύσεων» πρὸς σαφετέραν αὐτῶν κατανόησιν. Ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ταύτῃ ἀναγνωρίζεται εὐκόλως καὶ ἡ σκέψις καὶ ὁ κάλαμος τοῦ Θεοδώρητου, τοῦ ἀνεγνωρισμένου δογματιστοῦ τῆς ὁμάδος τῶν Ἀνατολικῶν, ὅστις κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς Δ' οἰκουμενικῆς συνόδου ἀπροκαλύπτως διεκήρυξε τὴν πατρότητα τῆς ὁμολογίας ταύτης, τὴν ὁποίαν σύμπασα ἡ Ἐκκλησία ἐν τῇ Συνόδῳ ἐκείνῃ ἀπεδέχθη καὶ ἐκύρωσεν ὡς ἐπίσημον διδασκαλίαν αὐτῆς περὶ τῆς ἐν τῷ Χριστῷ συνυπάρξεως τῶν δύο φύσεων κατὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ μονοφυσισμοῦ, εἰς ὃν, παρερμηνεύοντες τὰ 12 «κεφάλαια» τοῦ Κυρίλλου καὶ ἀγνοήσαντες τὴν περὶ ἐνανθρωπήσεως ὀρθοδόξον αὐτοῦ διδασκαλίαν, ἐξέπεσον οἱ ἄμεσοι αὐτοῦ διάδοχοι. Οἱ πατέρες τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου (451) ἐν τῷ ὄρω αὐτῶν τὴν διατύπωσιν ταύτην τοῦ παρόντος ἐν αὐτῇ καὶ πανηγυρικῶς δικαιοθέντος Θεοδώρητου προετίμησαν πάσης ἄλλης καὶ δὴ τῆς ἐν τῇ πρὸς Φλαυϊανὸν τὸν Κπόλεως ἐπιστολῇ τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ α', ἣτις καὶ αὐτὴ οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ πλατυτέρα ἀνάλυσις τῆς πρὸ εἰκοσαετίας ὁμολογίας ταύτης τῶν Ἀντιοχείων θεολόγων, καὶ διὰ τοῦτο ὀρθῶς προετιμήθη ἐν Χαλκηδόνι ἡ γνησία ἑλληνικὴ θεολογικὴ σκέψις τῆς ῥωμαϊκῆς αὐτῆς διασκευῆς¹. Ἡ ἔκθεσις αὕτη ἄρδην

1. Ὁ Θεοδώρητος γράφων πρὸς τὸν συγκλητικὸν Ἀνατόλιον ἔλεγε «Τὰ γὰρ παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου καὶ ἁγιωτάτου τῆς μεγάλης Ρώμης ἀρχιεπισκόπου κυρίου Λέοντος, τὰ πρὸς τὸν τῆς δόξιας μνήμης Φλαυϊανὸν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, τοὺς ἐν Ἐφέσῳ συναθροισθέντας, γραφέντα ἄγαν συμφωνεῖ τοῖς παρ' ἡμῶν συγγραφεῖσι καὶ ἐπ' ἐκκλησίας κηρυχθεῖσι» *Migne t. 83 c. 1332*. Ἐκ τούτου τὰ ὑπὸ τοῦ A. d' Alès, *Le dogme d' Ephèse p. 300—302* λεγόμενα ὅτι ἡ ὑποβληθεῖσα τῷ κόμμι Ἰωάννῃ ὁμολογία τῶν Ἀνατολικῶν εἶνε ἔργον τοῦ Ἀντιοχείας, ὅστις δῆθεν παρὰ τὴν γνώμην τῶν ἄλλων ἐθυσίασε τὴν ἀποκρούουσαν τὸ «Θεοτόκος» ἀντιοχειακὴν διδασκαλίαν μόνον ἐκ φόβου μὴ ὁ Θεοδόσιος ἐπεκτείνῃ τὴν καθάρισιν τοῦ Νεστορίου καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Ἀνατολικούς, εἶναι καθαρὰ εἰκαιολογία, πρὸς δικαιολογίαν τῆς ὁποίας ἀναγκάζεται, νὰ διαστρέψῃ τὴν σημασίαν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἀντιοχείας πρὸς τὸν Νεστόριον, δι' ἧς περὶ τὰ τέλη τοῦ 430 προέτρεπεν αὐτὸν νὰ μὴ ἀποκρούῃ τὸ «Θεοτόκος», ὡς χρησιμοποιοῦν ἐν τῷ πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἄριστα ἀποδίδον τὴν περὶ ἐνανθρωπήσεως ἀλήθειαν (βλ. ἀνωτ. σ. 67). Ὁ A. d' Alès θεωρεῖ τοῦτο ὡς μὴ ἀληθῆ γνώμην τοῦ Ἀντιοχείας, ἅτε γραφείσιν ἐν ἰδιωτικῇ πρὸς τὸν Νεστόριον ἐπιστολῇ καὶ μὴ ἐκφράζουσαν τὴν πίστιν τῆς ἀντιοχειακῆς Σχολῆς! Μειδιάμα δὲ πάντως προκαλεῖ ἡ ἄλλη τοῦ d' Alès γνώμη (p. 299) ὅτι ἡ τῶν Ἀνατολικῶν φράσις

ἀνέτρπετε τὴν κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν κατηγορίαν, ὡς δῆθεν ὁμοφρόνων τῷ Νεστορίῳ καὶ διὰ τοῦτο κατ' ἀρχὰς μὲν βραδυνάντων νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Ἐφεσον, εἶτα δὲ ἀποσχισθέντων εἰς ἰδίαν σύνοδον. Οἱ Ἀνατολικοὶ διὰ τῆς ἐκθέσεως αὐτῶν ταύτης ἀφώπλιζον ἐν τούτῳ τοὺς συνοδικούς, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπέμενε ἐν μόνον κατ' ἐκείνων ἐπιχείρημα, ἢ μὴ παραδοχὴ τῆς καταδίκης τοῦ Νεστορίου, ἥτις διὰ τοὺς συνοδικούς ἀπετέλει τὸν κυριώτατον σκοπὸν τῆς Συνόδου καὶ τὴν αἰτίαν τῆς πρὸς τοὺς ἀντιοχεῖς διαστάσεως. Ἄλλ' οἱ Ἀνατολικοὶ καὶ τοῦτο τὸ ζήτημα ἔθεσαν ἐκποδὸν διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς ἐν Κπόλει ἀποφάσεως περὶ καθαιρέσεως καὶ τῶν τριῶν, καὶ ὡς σκοπὸν τῆς Συνόδου προῆγον τὴν ἐν τοῖς «κεφαλαίοις» τοῦ Κυρίλλου «κακοδοξίαν», ἣν ἀποδεχθεῖσα ἐπεκύρωσεν ἡ Σύνοδος, καὶ τοῦτο ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀφίξεως αὐτῶν εἰς Ἐφεσον καὶ μέχρι τέλους τῆς ἐκεῖ καὶ ἐν Κπόλει παραμονῆς δὲν ἐπαύοντο ἐπαναλαμβάνοντες εἰς τὰς ἐπισήμους αὐτῶν εἶτε ἐκθέσεις εἶτε διακηρύξεις¹, οὐδέποτε δ' ἀνέμειξαν τὸ ζήτημα τὸ προσωπικὸν τοῦ Νεστορίου, εἰ μὴ εἰς ἰδιωτικὰς πρὸς ὁμόφρονας καὶ φίλους ἐπιστολάς, οὐδ' ἦτο δι' αὐτοὺς τὸ ζήτημα τοῦτο τὸ κύριον ἐλατήριον τῆς πρὸς τὴν Σύνοδον διαστάσεως αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον τὰ περίφημα «Κεφάλαια» καὶ ἡ πεποιθήσις ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐπολέμουν τὸν Ἀπολλιναρισμὸν.

53 Ἡ ἀποτυχοῦσα αὕτη ὑστάτη ἀπόπειρα τοῦ κόμιτος Ἰωάννου πρὸς συνδιαλλαγὴν τῶν ἐπισκόπων ἐν Ἐφέσῳ καὶ ἡ ὑποβολὴ τῆς ἐκθέσεως τῶν Ἀνατολικῶν ἔπεισε τὴν αὐτὴν νὰ ἐμμείνη μὲν εἰς τὴν δοθεῖσαν ἤδη λύσιν τοῦ προσωπικοῦ ζητήματος, περὶ δὲ τῆς δογματικῆς διαφορᾶς νὰ καλέσῃ εἰς Κπολιν εὐάριθμον ἀντιπροσωπείαν ἐξ ἑκατέρας τῶν δύο μερίδων, πρὸς συζήτησιν καὶ διατύπωσιν αὐτῆς ἕξοι τοῦ κύκλου τῆς προσωπικῆς καὶ τοπικῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐπιτροπῆς. Τὴν διέξοδον ταύτην ἤδη πρὸ πολλοῦ ὑπέδειξαν εἰς τοὺς ἐν Κπόλει οἱ περὶ τὸν Ἀντιοχείας², ἐπανελάβε δὲ πρὸ μικροῦ καὶ ἡ Σύνοδος ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεο-

«δύο φύσεων ἔνωσις γέγονεν» πολὺ ὁμοιάζουσα πρὸς τὴν τοῦ Κυρίλλου «φυσικὴν ἔνωσιν», ἀποδεικνύει «τὴν ὀριστικὴν προσχώρησιν αὐτῶν εἰς τὰς κυριλλεῖους δογματικὰς ἀπόψεις».

1. Schwartz I, 1, 7. p. 74-75 καὶ 77. καὶ I, 1, 3. p. 20-21.

2. Ἐγραψαν πρὸς τὸν ἐπαρχὸν τῆς πρωτεύουσας καὶ τὸν μάγιστρον παρακαλοῦντες ὅπως παρασκευάσωσι «τὴν βασιλίδα πόλιν καταλαβεῖν καὶ δοῦναι λόγον ἡμῖς ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ ἐξελέγξαι τῶν προειρημένων ἀνδρῶν τὴν τε αἰρετικὴν κακοδοξίαν καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν παρανομίαν». Schwartz I, 1, 5. p. 133.

δόσιον διαμαρτυρία αὐτῆς ἐπὶ τῇ καθαιρέσει τοῦ Κυρίλλου καὶ τοῦ Μέμνονος¹. Ἀνακοινώσαντος δὲ τοῦτο τοῦ κόμιτος Ἰωάννου, οἱ περὶ τὸν Κύριλλον ἐξέλεξαν ὀκταμελῆ ἐπιτροπείαν: τοὺς δύο παπικοὺς λεγάτους Ἀρκάδιον καὶ Φίλιππον, τὸν Ἰουβενάλιον, Φλαυιανόν, Φίρμον, Θεόδοτον, Ἀκάκιον καὶ τὸν Πτολεμαῖδος Εὐδόπιον, ἀδελφὸν καὶ διάδοχον τοῦ πολλοῦ Συνεσίου, τοὺς μὲν δύο πρῶτους ὡς ἀντιπροσώπους τῆς Δύσεως, τοὺς δὲ λοιποὺς εἴτε διὰ τὰς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ σχέσεις αὐτῶν, εἴτε διὰ τὴν σχετικὴν αὐτῶν θεολογικὴν μόρφωσιν. Ἔδωκαν δ' εἰς αὐτοὺς καὶ γραπτὰς ὁδηγίας, ἐν αἷς πλὴν ἄλλων ἀπηγόρευον πᾶσαν πρὸς τοὺς ἀνατολικοὺς κοινωνίαν, ἂν μὴ οὗτοι ἀναθεματίσωσι τὸν Νεστόριον καὶ αἰτήσωσι παρὰ τῆς Συνόδου συγγνώμην². Καὶ ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν Ἀνατολικῶν ἀπετελέσθη ἐπίσης ἐξ ὀκτώ³, τοῦ Ἀντιοχείας Ἰωάννου, τοῦ Δαμασκοῦ Ἰωάννου, τοῦ Νικομηδείας Ἰμερίου, τοῦ Ἐμέσης Παύλου, τοῦ Λαοδικείας Μακαρίου, τοῦ Χαλκίδος Ἀπριγίου, τοῦ Κύρου Θεοδοωρήτου καὶ τοῦ Πτολεμαίδος (Συρίας) Ἑλλαδίου· ἐν τῷ πληρεξουσίῳ (ἐντολικῷ) τούτων οἱ Ἀνατολικοὶ ἐδήλουν ὅτι ἐμμένοντες εἰς τὰ παρ' αὐτῶν ἐν Ἐφέσῳ πεπραγμένα, ἐπιτρέπουσιν ὅμως χάριν τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης, συμβιβασμὸν πρὸς τοὺς ἀντιπάλους, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ῥητῷ ὄρω τῆς ἀπορρίψεως καὶ καταδίκης τῶν «κεφαλαίων» τοῦ Κυρίλλου⁴. Ἐν ἰδίῳ δὲ τόμῳ «ἡ ἁγία σύνοδος, ἥ τε τῆς Ἀνατολικῆς διοικήσεως καὶ οἱ σὺν αὐτῇ ἐκ διαφόρων διοικήσεων καὶ ἐπαρχιῶν συνηγμένοι, Βιθυνίας, Πισιδίας, Καππαδοκίας δευτέρας, Παφλαγονίας, Εὐρώπης, Μοισίας, Ροδόπης, Θεσσαλίας, Δακίας», διεκήρυξεν ὅτι διὰ τὰς γενομένας «ὑπὸ Κυρίλλου ταραχὰς καὶ δις καὶ τρις γραμμάτων φοιτησάντων παρὰ τῶν βασιλέων, παρεγγυόντων τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης ἐνώσαι τὰς ἀπανταχοῦ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας καὶ ἀρκεσθῆναι τῇ ἐν Νικαίᾳ ὑπὸ τῶν πατέρων ἐκτεθείσῃ πίστει, ἐκβαλλομένων δῆλα δὴ τῶν ἀρτίως ἀναφνέντων σκανδάλων, ἐπειράθημεν μὲν τοὺς τὰ τοῦ Αἰγυπτίου φρονοῦντας ἐπισκόπους καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐκτεθεῖσι κεφαλαίοις καθυπογράψαντας πεῖσαι ἀνελεῖν μὲν ἐκεῖνα, τὰ

1. Schwartz I, 1, 3. p. 11—13. «Μετασταλῆναι τὸν Κανδιδιανὸν καὶ πέντε τῆς ἁγίας συνόδου, συστησομένους τοῖς πεπραγμένοις ἐπὶ τῆς ὑμῶν εὐσεβείας».

2. Schwartz I, 1, 3. p. 33—36.

3. Οὐχὶ δὲ ἐξ ἑπτὰ ὡς τινες γράφουσι (P. Galtier ἐν Recherches de Science religieuse t. XXI—1931n 3 p. 284 note 106). Ἐπιστολὴ Ἀνατολικῶν πρὸς Ροῦφον. Migne t. 83 c 1481.

4. Schwartz I, 1, 3. p. 36—37.

τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει σαφῶς λυμαινόμενα, ἀρκεσθῆναι δὲ τῇ ἐν Νικαίᾳ γενομένῃ ἐκθέσει... μὴ δυνηθέντες δὲ αὐτοὺς πείσαι, διὰ τὴν κακῶς αὐτοῖς γενομένην πρόληψιν, ἠναγκάσθημεν οἱ τῇ ὑγιεῖ τῶν πατέρων ἐμμένοντες πίστει καὶ μηδὲν αὐτῇ ξένον παρεισαχθῆναι συγχωροῦντες, ταύτην ἐγγράφως ἐκθέσθαι καὶ ταῖς ὑπογραφαῖς τὴν οἰκείαν ὁμολογίαν βεβαιῶσαι. Ἀρκεῖ γὰρ τῶν ὀλίγων τούτων ῥημάτων ἢ ἐκθεσις καὶ τῆς εὐσεβείας διδάξαι τὸ ἀκριβὲς καὶ τῆς ἀληθείας ὑποδειξαι τὴν τρίβον καὶ τῆς αἰρετικῆς κακοδοξίας ἐλέγξαι τὴν πλάνην» μεθ' ὃ ἀναγράφεται τὸ Σύμβολον τῆς Νικαίας καὶ προστίθεται: «Ταύτη τῇ ἐκθέσει τῆς πίστεως ἅπαντες ἐμμένειν ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς τε οἱ ἐν Ἐφέσῳ συνελθόντες καὶ οἱ ἐν ταῖς ἡμετέραις ἐπαρχίαις θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, συνθέμενοι ἐμμένειν πᾶσι τοῖς ὑφ' ἡμῶν πραττομένοις· πειθόμεθα γὰρ τῷ σοφῷ λέγοντι: μὴ μέταιρε ὄρια αἰῶνια, ἃ ἔθεντο οἱ ποτέρες σου· τὰ δὲ ἔναγχος ὑπὸ Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρέως ἐκτεθέντα αἰρετικὰ κεφάλαια, οἷς καὶ ἀναθεματισμοὺς περιτοῦς καὶ ματαίους συνέψευξε καὶ ἐπειράθη ταῦτα κυρῶσαι ψήφῳ καὶ ὑπογραφῇ ἐπισκόπων, ἐκβάλλει καὶ ἄλλοτριῷ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἢ ἐν Ἐφέσῳ συναθροισθεῖσα ἅγια σύνοδος»¹.

54 Αἱ δύο ἀντιπροσωπεῖαι ἐλθοῦσαι περὶ τὰ τέλη αὐγούστου ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ σεπτεμβρίου εἰς τὴν πρωτεύουσαν διετάχθησαν νὰ παραμείνωσιν ἐν Χαλικηδόνι, ἐνθα προσερχομένου τοῦ βασιλέως θὰ διεξήγετο ἡ προσπάθεια ἐνώπιον αὐτοῦ πρὸς συνεννόησιν. Ὁ ἀγὼν τότε τῶν δύο ἀντιπάλων μερίδων κατέστη ζωηρότερος, ἐντὸς ἄλλου πλαισίου, ἐν αὐτῇ τῇ πρωτευούσῃ, διὰ τῆς ἀναμίξεως τῆς αὐλῆς, τῆς κυβερνήσεως, τοῦ κλήρου, τῶν μοναχῶν καὶ τοῦ λαοῦ, αἱ δ' ἐκάστοτε ἐνεργεῖαι ἀμέσως ἀνεκοινοῦντο δι' ἐκθέσεων πρὸς τοὺς ἐν Ἐφέσῳ παραμείναντας ἐντολεῖς ἐκατέρωθεν τῶν ἀντιπροσωπειῶν. Πρὸ πάσης συναντήσεως, τὴν 3 σεπτεμβρίου, ὁ Θεοδόσιος ἀπεφάσισεν ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν καθηρημένον Νεστόριον, ἐπιτρέψας εἰς αὐτὸν ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανόιας του παρὰ τὴν Ἀντιόχειαν, ἀνευ ἄλλης τινὸς τιμωρίας². ἐπικολούθησε δὲ διαταγὴ περὶ τοῦ ἐκλεγέντος νέου ἐπισκόπου Κπόλεως Μαξιμιανοῦ, ἀνδρὸς μετριοπαθοῦς καὶ φρονίμου. Οἱ περὶ τὸν Ἀντιοχείας τότε ὅμως ἤξιωσαν ἵνα πρὸ πάσης χειροτονίας λυθῇ ἡ δογματικὴ διαφορὰ καὶ οὕτως ἀκολουθήσῃ ἡ χειροτονία διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ὑποψη-

1. Schwartz αὐτ. p. 38—39.

2. Ἐπιστολὴ τῶν περὶ τὸν Ἀντιοχείας πρὸς τοὺς ἐν Ἐφέσῳ ὁμόφρονας Schwartz I, 1, 7. p. 76.

φίου ὁμολογίας τῆς ὀρθῆς πίστεως, χειροτονήσῃ δ' αὐτὸν οἱ ἀποδεικνύμενοι ὀρθόδοξοι. Ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς διέβη εἰς τὴν Χαλκηδόνα καὶ συνήθροισε πάντας τοὺς ἐπισκόπους εἰς τὸ ἀνάκτορον τῶν Ρουφινιανῶν. Κατὰ τὴν πρώτην συνάντησιν κατεδείχθη ἡ μειονεκτικὴ θέσις τῶν «συνοδικῶν», οἵτινες ἐστερημένοι τῆς θεολογικῆς δυνάμεως καὶ τῆς διαλεκτικῆς εὐστροφίας τοῦ Κυρίλλου, δεινῶς ἐξετέθησαν ὑπερασπίζοντες τὴν ἀλεξανδρινὴν θέσιν, τοῦ Μελιτηνῆς Ἀκακίου ἀτυχέστατα ἐμπεσόντος εἰς ἀδιέξοδον, ὥστε νὰ δεχθῆ παθητὴν τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο δ' ἀμέσως διέθηκε δυσμενῶς τὸν βασιλέα¹. ὁ δὲ Ἰουβενάλιος καὶ ὁ Φλαυιανὸς ἰκέτευον αὐτὸν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Κύριλλον ἵνα ἔλθῃ καὶ ὑπερασπίσῃ αὐτὸς τὴν διδασκαλίαν του. Ὁ Θεοδόσιος τότε ἐδέχθη μὲν ὡς ὀρθὴν τὴν γνώμην τῶν Ἀνατολικῶν, ἵνα ἡ περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας περιορισθῆ εἰς μόνα τὰ ἐν τῷ Συμβόλῳ ἐκτεθειμένα. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην καὶ Θεοδώρητον ἐπέμενον ὅπως καταδικασθῶσιν ἀνεπιφυλάκτως τὰ ἀλεξανδρινὰ «κεφάλαια», ἄνευ δὲ τούτου ἠρνοῦντο νὰ προβῶσιν εἰς χειροτονίαν τοῦ Μαξιμιανοῦ, ὁ βασιλεὺς ἐδέχθη τὰς ἐν τούτῳ προθυμοτάτας ὑπηρεσίας τῶν συνοδικῶν καὶ πιθανώτατα τοῦ οἰκειοτάτου αὐτῷ Φλαυιανοῦ τοῦ Φιλίππου, καὶ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς διαβάντας τὸν Βόσπορον νὰ χειροτονήσῃ τὸν νέον ἐπίσκοπον. Ἡ ἐκλογή καὶ χειροτονία τοῦ νέου ἐπισκόπου τῆς πρωτεύουσας διηκολύνε σπουδαίως τὴν κατάστασιν· διότι οὗτος εἶτε ἀποφαινόμενος ὑπὲρ τῆς ἐτέρας τῶν μεριδῶν εἶτε ἀναλαμβάνων πρόσωπον μεσάζοντος ἐπὶ καθαρῶς ἐκκλησιαστικοῦ ἐδάφους, πάντως θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς καταστάσεως. Ἄξιον ἰδιαιτέρας σημειώσεως εἶνε ὅτι ἡ παρουσία τῶν λεγάτων τοῦ πάπυ οὐδεμίαν ἥσκησε ῥοπήν ἐπὶ τὰς ἀποφάσεις τοῦ βασιλέως, ὅστις ἂν καὶ σκιὰ ὑπῆρχε παπικοῦ διοικητικοῦ πρωτείου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, δὲν θὰ παρέλειπε νὰ χρησιμοποίησῃ αὐτὴν ὑπὲρ τῆς ὀριστικῆς τοῦ ζητήματος λύσεως². Ἡ λύσις αὕτη τοῦ προσωπικοῦ ζητήματος προκάλεσε διαμαρτυρίαν τῶν Ἀνατολικῶν, οἵτινες δις ἐκ Χαλκηδόνας ὑπέβαλον «δέησιν» πρὸς τὸν Θεοδόσιον, πρῶτον μὲν ἀξιοῦντες ὅπως ἡ ἀπορρίψῃ τὰ *κυρίλλεια κεφάλαια* ἢ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς

1. Ἐκθεσις Ἀνατολικῶν πρὸς τοὺς ἐν Ἐφέσῳ ὁμόφρονας, 11 Σεπτεμβρίου 431. Schwartz ἀντ. p. 77. Ἡ γνώμη τοῦ Ἀκακίου ἐξετέθη εἰς τὰ ἐπίσημα τῆς συνεδρίας ἐκείνης Πρακτικά.

2. Ἐν τούτοις ἄνευ οὐδεμιᾶς βάσεως οἱ κατολικοὶ ἱστορικοὶ τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν λεγάτων. Batiffol *Le Siège apostolique* p. 392—393.

ὑποστηρικτὰς αὐτῶν δημοσίᾳ καὶ ἐγγράφως καὶ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως περὶ αὐτῶν νὰ συζητήσωσιν, εἰ δὲ μὴ παρακαλοῦντες νὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτοὺς ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν· τονίζουσι δὲ ὅτι ἡ πλειοψηφία, ἐφ' ἧς οἱ περὶ τὸν Κύριλλον ἐστηρίζοντο, ἦτο τεχνητή, στηριζομένη εἰς προσωπικά συμφέροντα ἐπισκόπων, παρασυρθέντων εἰς ὑπογραφὴν τῆς καταδίκης τοῦ Νεστορίου «δι' ἀντιδόσεων προεδριῶν καὶ τόπων ἄλλων, ἐπὶ τῇ τῶν κανόνων διαφθορᾷ»¹. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ «δεήσει» ἐπανερχόμενοι συντόμως εἰς τὰ ἐν Ἐφέσῳ «παρὰ νόμῳ» γενόμενα ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου, κατὰ παράβασιν καὶ τῶν βασιλικῶν διαταγῶν καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, σημειοῦσι τὴν ἐπανεπιλημμένην ἄρνησιν τῶν «συνοδικῶν» νὰ συνέλθωσιν εἰς συζήτησιν περὶ τῶν «αἰρετικῶν κεφαλαίων», ἄρνησιν, εἰς ἣν καὶ νῦν ἐν Χαλκηδόνι ἐπιμένουσιν, ὅτε προκληθήσων ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν «ἀναδέξασθαι τὸν ὑπὲρ τῶν κεφαλαίων ἀγῶνα καὶ ἐλθεῖν εἰς διάλεξιν, ἢ γοῦν ἐκβαλεῖν αὐτὰ ὡς ἀλλότρια τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἐμμεῖναι τῇ ἐκθέσει μόνῃ τῆς πίστεως τῶν μακαρίων πατέρων, τῶν ἐν Νικαίᾳ συνεληθόντων». Παρὰ πάντα ταῦτα, λέγουσιν, εἰς ἡμᾶς μὲν δὲν ἐπετράπη νὰ ἐγκαταλίπωμεν τὴν Χαλκηδόνα, ἐν ᾗ οἱ ἄλλοι ἐλευθέρως διέβησαν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἱερουργοῦσι καὶ χειροτονοῦσι. Τέλος δ' ἀπειλοῦσιν ὅτι ἂν «πρὸς τῆς διορθώσεως τῶν ὀρθῶν δογμάτων» χειροτονηθῇ ἐπίσκοπος Κπόλεως θὰ ἐπακολουθήσῃ σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν· διότι οἱ Ἀνατολικοὶ μετὰ τῶν τῆς Ποντικῆς, Ἀσιανῆς καὶ Θρακικῆς διοικήσεως, τοῦ Ἰλλυρικοῦ καὶ τῆς Ἰταλίας δὲν δέχονται τὴν διδασκαλίαν τῶν **δώδεκα κεφαλαίων**². Πεντάκις συνητητήη ὁ βασιλεὺς μεθ' ἑκατέρας τῶν ἀντιπροσωπειῶν, προτείνας εἰς τοὺς «συνοδικοὺς» ἢ «ὡς ἐναντία τῇ πίστει ἐκβαλεῖν τὰ Κυρίλλου κεφάλαια ἢ τὸν ὑπὲρ τούτων ἀναδέξασθαι ἀγῶνα καὶ δεῖξαι ὡς συμβαίνει τῇ τῶν μακαρίων πατέρων ὁμολογίᾳ»³. Οὗτοι ὅμως, κατὰ τὰς ὁδηγίας τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἐντολέων αὐτῶν, ἤρνηθησαν νὰ ἐπικοινωνο-

1. Ὡς πρόχειρον παράδειγμα φέρουσι τὰς ἀξιώσεις τοῦ Ἰουβενάλιου ἐπὶ τῶν διοικήσεων «Φοινίκης ἐκατέρας καὶ Ἀραβίας», ὡς τοῦτο φαίνεται καὶ ἐκ τῶν ἐφθαρμένων Πρακτικῶν τῆς 16 Ἰουλίου. Mansi IV. c. 1312.

2. Schwartz I, 1, 7. p. 74-75. Ἀξιοσημείωτος διὰ τὴν στάσιν τῶν Ἀνατολικῶν εἶναι ἡ ὑπόμνησις εἰς τὸν Θεοδόσιον ὅτι «οὐκ ἐκεῖνων μόνων, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν βασιλεύεις· μέρος γὰρ οὐ μικρὸν τῆς σῆς βασιλείας ἡ Ἀνατολή τυγχάνει... Εἰ δὲ καὶ ταύτην ἡμῶν τὴν δέησιν μὴ προσδέξεται ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια, ἡμεῖς καὶ τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν τιναξόμεθα καὶ βοησόμεθα μετὰ τὸν μακαρίου Παύλου: καθαροὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων». Schwartz αὐτ. p. 75-76.

3. Schwartz I, 1, 3. p. 40-41.

νήσωσι πρὸς τοὺς ἀντιπάλους¹, ἐκ φόβου, πιθανῶς, ὅτι πᾶσα νέα συζή-
τησις περὶ τῶν **δώδεκα κεφαλαίων** θὰ ἐπανέφερε τὸ ζήτημα περὶ τοῦ
ὄρθου ἢ μὴ τῆς καταδίκης τοῦ Νεστορίου. Ὁ Θεοδόσιος καὶ ἡ κυβέρνη-
σησις ἔβλεπον ταῦτα καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιδοκιμάσωσι τοὺς περὶ τὸν
Φλαυϊανόν, ὀχυρομένους μόνον ὅπισθεν τῆς πλειοψηφίας, ἐνῶ οἱ
Ἀνατολικοὶ καὶ ἔκθεσιν σαφῆ καὶ ὅλως ὀρθόδοξον ὑπέβαλον καὶ τὰ
«κεφάλαια» τῆς Ἀλεξανδρείας ἦσαν πρόθυμοι δημοσίᾳ ν' ἀναιρέσωσι,
οἱ δὲ ἄλλοι ἀπέφευγον τὸν ἀγῶνα. Ἄλλ' ἡ περαιτέρω παράτασις τοῦ
ἀγῶνος δὲν ἤρρεσκεν εἰς τὴν κυβέρνησιν· ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἠπειλοῦντο
ταραχαί· ὁ πολὺς λαὸς ἀπεδείχθη εὐμενῆς πρὸς τοὺς Ἀνατολικούς,
πολλοὶ δὲ διέβαινον εἰς Χαλκηδόνα, ἵνα ἀκούσωσι τοῦ Ἰωάννου καὶ
τοῦ Θεοδώρητου, ἀπὸ ὑψηλῆς ἐξέδρας κηρυττόντων περὶ Θεοτόκου καὶ
ἐνανθρωπήσεως, ἐνῶ πολυπληθεῖς μοναχοί, ὧν πολλοὶ διεδίδετο ὅτι
ἦσαν μετημφισμένοι δοῦλοι, ἐπετίθεντο κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν, λιθο-
βολοῦντες αὐτοὺς καὶ ἀπειλοῦντες τὰ ἔσχατα². Πάντα ταῦτα ἠνάγκα-
σαν τὸν βασιλέα νὰ κηρύξῃ τὴν λῆξιν τῆς Συνόδου καὶ ἐπιτρέψῃ τὴν
ἐπάνοδον τῶν ἐν Ἐφέσῳ καὶ τῶν ἐν Κπόλει ἀντιπροσώπων αὐτῶν εἰς
τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, μὴ συμπεριλαμβανομένων τοῦ Κυρίλλου καὶ τοῦ

1. Schwartz I, 1, 7. p. 75 καὶ 77.

2. Παρὰ τὰς σαφεῖς τῶν ἐν Ἐφέσῳ «συνοδικῶν» ὁδηγίας, δι' ὧν ἐκαλύ-
οντο νὰ συζητήσωσιν ἐν Κπόλει «περὶ πίστεως» καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν δώδεκα
κεφαλαίων, ὧν ὁ συντάκτης καὶ ἐρμηνευτὴς Κύριλλος, καθηρημένος καὶ δια-
τελῶν ὑπὸ περιορισμόν, ἀπεκλείσθη τῆς συνοδικῆς ἀντιπροσωπείας, ὁ Α. δ'
Alès ἰσχυρίζεται ὅτι «ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν Κυριλλείων ἔσχε τὴν φρόνησιν
νὰ ἐμμείνῃ εἰς τὸ ἐκ Ρώμης δοθέν σύνθημα (mot d' ordre), νὰ μὴ προβῆ
δηλ. εἰς οὐδεμίαν συζήτησιν ἐπὶ λελυμένου ἤδη (ἐν Ρώμῃ δηλ.) ζητήματος»
(Le dogme d' Ephèse p. 189). Ἄλλ' ἡ ἐντολὴ αὕτη ἐκ Ρώμης δὲν ἐδόθη
πρὸς τὴν Σύνοδον, ἀλλὰ μόνον πρὸς τοὺς τρεῖς λεγάτους, διὰ τὸ τελείως
ἀπαράσκευον αὐτῶν πρὸς δογματικὴν συζήτησιν. Ἡ Σύνοδος τοῦναντίον καὶ
συζήτησιν ἐπέτρεψε καὶ τοὺς Ἀνατολικούς μάτην εἰς συζήτησιν ἐν Ἐφέσῳ
προυκάλεσε καὶ τὸν Νεστόριον, βραδύτερον δὲ καὶ τὸν Ἀντιοχείας, κατη-
γόρει ὅτι κληθέντες δὲν προσῆλθον εἰς τὴν Σύνοδον πρὸς συζήτησιν περὶ
τῶν ἐπιδίκων ζητημάτων· ὁ δὲ βασιλεὺς συγκαλέσας τὴν Σύνοδον εἶχε ῥητῶς
ἀκυρώσει πᾶσαν προτέραν ἀπόφασιν, ὁ δὲ πάπας ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεοδόσιον
ἀπαντήσῃ δὲν ἀπέκρουσε τοῦτο. Αὐτὸ τὸ δῆθεν *Commonitorium* τῶν παπ-
κῶν λεγᾶτων προϋποθέτει ἐν τῇ Συνόδῳ συζήτησιν, εἰς ἣν ὁμως ἀπαγορεύει
ὁ πάπας ν' ἀναμιχθῶσιν οὗτοι, ἀρκούμενοι μόνον νὰ κρίνωσι τὰ τελικὰ τῆς
συζητήσεως συμπεράσματα, ἀκολουθοῦντες ἐν τούτῳ τὸν Κύριλλον: «*e n
cas de discussion doctrinale, vous devez juger les opinions
émises*» μεταφράζει ὁ Α. δ' Alès ἐνθ' ἀνωτ. p. 128—129.

Μέμνονος¹. Ἐν τῷ σχετικῷ διατάγματι ὁ Θεοδοσίος ἀναμνησκων αὐτοὺς περὶ τῆς φροντίδος, ἣν κατέβαλε πρὸς ἄρσιν τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῆς διηρημένης ἱεραρχίας, ἀπολύει τοὺς ἐπισκόπους εἰς τὰ ἴδια, ἀξιοὶ δὲ ὅπως ἐν εἰρήνῃ πρὸς ἀλλήλους ἐπανορθώσωσι τὸ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ὑπ' αὐτῶν γενόμενον κακόν. Νομίζει ὅμως δίκαιον νὰ σημειώσῃ πολυσήμαντον ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν διάκρισιν, ὅτι «τοσοῦτο δηλοῦμεν τῇ ὑμετέρῃ εὐσεβείᾳ ὅτι ἕως ὅτε ζῶμεν καταγῶναι τῶν Ἀνατολικῶν οὐ δυνάμεθα» οἷδὲν γὰρ ἐπὶ ἡμῶν ἠλέγχθησαν, οὐδενὸς αὐτοῖς συζητήσαι θελήσαντος². Τὸ διάταγμα τοῦτο οὐδεμίαν ποιεῖται μνείαν τοῦ Κυρίλλου καὶ τοῦ Μέμνονος, οἵτινες οὕτω θεωροῦνται καθηρημένοι· ἀλλ' ὁ Κύριλλος μὴ ἀναμείνας τὴν ἀποστολὴν τοῦ διατάγματος ἀπέπλευσεν ἐξ Ἐφέσου εἰς Αἴγυπτον τὴν 31 ὀκτωβρίου 431, ἐν ᾧ οἱ ἐν Κπόλει προστάται αὐτοῦ κατῴρθωσαν νὰ ἐκδοθῇ καὶ δευτέρον διάταγμα τοῦ αὐτοῦ περίπου πρὸς τὸ πρότερον περιεχομένον, ἐν ᾧ ὅμως διετάσseto νὰ μείνωσιν ὁ Μέμων ἐν Ἐφέσῳ καὶ ὁ Κύριλλος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ἐκ τῆς ἐξηναγκασμένης ταύτης πρὸς αὐτοὺς ἐπιεικείας δύναται ἐν μέρει νὰ ἐξηγηθῇ καὶ ἡ περὶ τοῦ καταδικασθέντος αἰρετικοῦ πρώτη τοῦ αὐτοκράτορος ἀπόφασις. Ὁ Νεστόριος δηλ. παραμείνας, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἐν Χαλκηδόνι συνεννοήσεων, ἐν Ἐφέσῳ, ἔμαθε παρὰ τῶν φίλων ὅτι εἰς τοὺς περὶ τὸν Θεοδοσίον κύκλους οὐδὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἦτο πλέον ἀνεκτὸν ἀπαγγελλόμενον³. Ἀλλ' ἡ κυβερνήσις δὲν ἔσπευσεν νὰ προβῇ εἰς τὰ ἔσχατα κατ' αὐτοῦ μέτρα, καίπερ πρὸς τοῦτο πιεζομένη ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων ὅπως ἐξορισθῇ⁴. Ὅτε ὅμως τέλος ἀνηγγέλθη ἡ ἐκλογὴ τοῦ νέου ἐπισκόπου Κπόλεως Μαξιμιανῶ, ὁ Νεστόριος ἔγραψε πρὸς τὸν ἐπαρχον τῶν πραιτορίων Ἀντίοχον, περὶ τοῦ ἀδυνάτου τῆς πραιτέρω ἐν Ἐφέσῳ διαμονῆς αὐτοῦ, παρεκάλει δὲ νὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτὸν ἢ ἐκεῖθεν ἀναχώρησις⁵. Ὁ Ἀντίοχος ἀποκρινόμενος ἔγραψε πρὸς αὐτὸν οὐ μόνον παρέχων τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν, ἀλλὰ καὶ στρατιωτικὴν ἀκολουθίαν καὶ τὰς ἀναγκαίας δαπάνας, ἵνα εἴτε διὰ ξηρᾶς εἴτε κατὰ θάλασσαν ἐν πάσῃ ἀνέσει

1. Schwartz I, 4, 1. p. 61—68.

2. Schwartz I, 1, 3. p. 142.

3. Schwartz I, 1, 6. p. 81 καὶ Mansi IV. c. 1407—1408. Ἐπιστολὴ Ἀνατολικῶν ἐν Χαλκηδόνος πρὸς τοὺς ἐν Κπόλει ὁμόφρονους.

4. «Καίτοι σφόδρα πολλῶν αἰτιωμένων καὶ ἐνοχλούντων». αὐτόθι.

5. Ἡρακλείδου Δαμασκηνοῦ ἐκδ. Nau. p. 249. Πρότερον ὁ Νεστόριος εἶχε γράψῃ πρὸς τὸν φίλον Σχολαστικόν. Loofs: Nestoriana p. 194.

ἀπέλθῃ εἰς τὴν παρὰ τὴν Ἀντιόχειαν μονὴν τῆς μετανοίας αὐτοῦ¹. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶνε δεῖγμα μεγίστης ἐκτιμήσεως καὶ εὐμενείας πρὸς τὸν ἀτυχῆσαντα ἐπίσκοπον. Ὁ Νεστόριος ἀποκρινόμενος εὐχαριστεῖ τὸν ἔπαρχον καὶ παρακαλεῖ ἵνα συχνὰ ὑπομνησῆσκη τὸν βασιλέα ὅτι αὐτὸς ὁ Θεοδόσιος κατεδίκασε τὰς «φλυαρίας» τοῦ Κυρίλλου καὶ ὅτι ἀνάγκη ὑπάρχει «ἵνα διὰ βασιλικοῦ γραμματος δημοσιεύσῃ ταῖς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίαις πανταχοῦ τὴν κατάγνωσιν (τῶν δώδεκα κεφαλαίων), ἵνα μὴ τὸ χωρὶς γραμμάτων τοῦ βασιλέως λέγεσθαι τὰ Κυρίλλου παρ' αὐτοῦ κατεγνωσθῆναι, τοῖς ἀπλουτέροις σκανδάλων παράσχηται πρόφασιν, ὡς οὐ μετὰ ἀληθείας λεγόμενα»². Τὸν Νεστόριον ἐνδιέφερον ἢ ἐπίσημος καταδίκη τῶν κυριλλείων **κεφαλαίων**, ὅπερ θὰ ἰσοδυναμῆι πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀθώωσιν.

55 Τὴν 25 ὀκτωβρίου 431 ἐγένετο ἡ χειροτοτία τοῦ Μαξιμιανοῦ³ εἰς ἐπίσκοπον Κπόλεως, οἱ δὲ χειροτονήσαντες ἀρχιερεῖς, κατὰ τὸ σῆμα, ἔγραψαν πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν μεγάλων ἐκκλησιῶν ἐγκύκλιον γράμμα περὶ τῆς χειροτονίας, ἐν οἷς καὶ πρὸς τὸν Ρώμης Κελεστίνον, πρὸς ὃν ἐπέδωκαν αὐτὸ οἱ πρὸς τοῦτο ἀπεσταλμένοι ἐκ Κπόλεως κληρικοί τὴν 25 δεκεμβρίου 431. Τὸ γράμμα τοῦτο εἶνε ἀξιοσημείωτον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν δῆθεν ῥωμαϊκῶν πρωτείων. Μετὰ τὴν ἀναγραφὴν τῆς αἰτίας τῆς χειροτονίας (τὴν πλήρωσιν τῆς κενωθείσης καθέδρας ἐκ τῆς καθαιρέσεως τοῦ Νεστορίου) καὶ τὴν μαρτυρίαν περὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ ἐκλεγέντος διαδόχου, οἱ γράφοντες ἐπίσκοποι, ἐν γνώσει πάντως καὶ τῶν παρόντων παπικῶν λεγάτων, ἐπάγονται: «ὧ—δηλ. ἐκλεγέντι—χρόνον ἐπιμετρηθῆναι πολὺν παρὰ τοῦ χορηγοῦντος τοῖς

1. Schwartz I, 1, 7. p. 71. «Τὰ διὰ τῆς συνόδου γενέσθαι δόξαντα κρίναι ἐπὶ πλείστον ἀνεβαλλόμεθα, καίτοι σφόδρα πολλῶν αἰτιωμένων καὶ ἐνοχλούντων. Ἐπειδὴ δὲ γράμματα ἡμῖν τῆς σῆς ἰσιότητος ἀπεδόθη, δηλοῦντα ἀρῆθ' ἡγενοῦνται τὴν ἐν Ἐφέσῳ διατριβὴν καὶ καταθύμιον εἶναι λοιπὸν τῇ σῇ θεοσεβείᾳ τὴν ἐκδημίαν, ἀπετείλαμεν τοὺς ὑπηρετήσεσθαι διὰ τῆς ὁδοῦ πάσης ὀφείλοντας, εἴτε πλεῦσαι εἴτε διὰ τῆς Ἀσίας ἢ τῆς Ποντικῆς ὁδεῦσαι δόξειεν, ὥστε μέχρι τοῦ μοναστηρίου ὑπηρετήσεσθαι. Καὶ ἀγγαρίας δὲ καὶ ἀννόνας πεπόμφαμεν, παρὰ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας αἰτοῦντες ὑγιαίνειν σου τὴν ἰσιότητα καὶ διάγειν καταθυμίως. Παραμυθίας γάρ σε μὴ χρεῖζεν πιστεύομεν, πρὸς τὴν ἔμφρονά σου ψυχὴν ὀρῶντες καὶ τὰ μυρία πλεονεκτήματα».

2. Schwartz αὐτόθι.

3. Ἀποκλεισθέντων τὸ τρίτον ἤδη τοῦ ἐκ Σίδης Φιλίππου καὶ τοῦ Πρόκλου, ὃν ἐπολέμησαν ἰσχυροὶ τινες διὰ τοῦ περὶ ἀμεταθέτου τῶν ἐπισκόπων ἀγράφου νόμου. Σωκράτ., VII, 35

δεομένοις εὐξάμενος, θεοφιλέστατε (Κελεσιτῖνε), ἀκύμαντόν τε... τὴν ἐκκλησίαν φυλάξαι¹, ὑπὸ ἀγαθῶ φρουρουμένην ποιμένη (δηλ. τῷ Μαξιμιανῷ) καὶ προκινδυνεύειν ταύτης ἐν τοῖς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἀγῶσιν ἐθέλοντι. *Τὴν δὲ ἐκκλησιαστικὴν ἐπίστασαι ἀκολουθίαν, ὥστε καὶ ἐπιστέλλειν καὶ δέχεσθαι παρ' αὐτοῦ κοινωνικὰ γράμματα καὶ μεμνησθαι τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν ταῖς μυστικαῖς λειτουργίαις*².

Ἦτο τοῦτο ὁ συνήθης τύπος τῶν ἀγγελτηρίων τῆς ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων πρὸς ἀλλήλους, ἵνα οἱ ἕκασταχοῦ ἐπίσκοποι γινώσκωσι πρὸς τίνας κανονικῶς νὰ ἐπικοινωνῶσι. Ὁ νέος ἐπίσκοπος μετὰ τὰ ἀγγελτήρια τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ καὶ τὴν ἔκφρασιν τῶν συγχαρητηρίων πρὸς τὸν Κύριλλον ἐπὶ τῇ ἐπιτυχεῖ διεξαγωγῇ τοῦ ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ἀγῶνος³, ἀνέλαβε σπουδαίως νὰ ἐπιτύχη τὴν ἄρσιν τοῦ ἀπειλουμένου σχίσματος ἐκ τῆς μὴ ἀναγνωρίσεως τῶν ἐν Ἐφέσῳ πεπραγμένων ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ τῶν πρὸς αὐτοὺς συμπαθούντων⁴. Μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐν Κπολεῖ συνοδικῶν ὑπέδειξεν εἰς τὸν Θεοδόσιον ὡς βάσιν τῆς πρὸς τοὺς Ἀνατολικούς εἰρήνης τὴν ὑπὸ τούτων καταδίκην τοῦ Νεστορίου καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ἐγγράφως καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου λήθην πάντων τῶν κατ' αὐτοῦ ἐν Ἐφέσῳ γενομένων. Ἐπιδοκιμάσας τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε τὸν τριβοῦνον καὶ νοτάριον Ἀριστόλαον κομιστὴν τῶν προτάσεων τούτων πρὸς τὸν Ἀντιοχείας καὶ τὸν Κύριλλον, καλῶν αὐτοὺς μόνους ἄνευ συνοδῶν ἐπισκόπων εἰς Νικομήδειαν, εἰς ἀμοιβαίαν συνεννόησιν καὶ ἄρσιν τῆς μεταξὺ αὐτῶν «δυσχερείας καὶ ἀμφισβητήσεως» καὶ παρέχων τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Μαξιμιανοῦ καὶ τῶν ἐν Κπόλει συνοδικῶν ὅτι ἂν ὁ Ἰωάννης ὑπογράψῃ εἰς τὴν καθαίρεσιν τοῦ Νεστορίου καὶ ἀναθεματίσῃ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ «οὐδεμία περιλειφθήσεται αἰτιολο-

1. Ὁ Mansi ἔχει «φυλάξεις» καὶ κατ' ἔννοιαν καὶ συντακτικῶς ἀδικαιολόγητον· καὶ ἄλλως δὲ νοσεῖ ὅλον τὸ κείμενον ἐνταῦθα.

2. Schwartz I, 1, 7 p. 125 Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ οὐδεμία ὑπόκειται ἔκφρασις οὔτε «ὑποβολῆς» τῆς ἐκλογῆς εἰς τὴν κρίσιν τοῦ πάπα οὔτε αἰτήσεις ἐπικυρώσεως αὐτῆς, ἀλλ' ἀπλῶς ὑπόμνησις αὐτῇ τῶν κανονικῶν καθηκόντων τοῦ Κελεσιτίνου ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων πρὸς τὸν νεωστὶ ἐκλεγέντα, ἢ μετ' αὐτοῦ δηλ. ἐπικοινωνία ὡς ὀρθοδόξου καὶ ἢ ἐν τοῖς διπτύχοις μνεία αὐτοῦ.

3. Mansi V. c. 257—260.

4. Ἐν τούτῳ σπουδαίως αὐτὸν ἐβοήθησεν ὁ Φίλιππος, πείσας τινὰς τῶν προσκειμένων τοῖς Ἀνατολικῶν ἐπισκόπων νὰ ἐπιδώσωσιν λιβέλλους μετανόιας πρὸς τοὺς περὶ τὸν Μαξιμιανὸν καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ρούφον. Schwartz I, 1, 7. p. 139—140.

γίας ἀφορμή, ἀλλ’ εὐθύς ὁ ἀγιώτατος ἐπίσκοπος Κύριλλος καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ καὶ ὁ ὁσιώτατος τῆς ἐνδόξου Ρώμης ἐπίσκοπος Κελεστίνος καὶ πάντες οἱ πανταχοῦ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἱερεῖς τῇ σῆ̄ θεοσεβείᾳ κοινωνήσουσι, τῶν ἄλλων, εἴ γέ τινα εἶη τὰ θρεψίλонта διορθωθῆναι, τὴν πρέπουσαν εὐχερῶς δεχομένων λύσιν, ἦν αὐτοὶ ἀναγκαίως ἀναλαβόντες καὶ συμπείσαντες ἑαυτοὺς ἰδίᾳ καὶ κοινῇ πάντας ἐπάξετε»¹. Ὁ Κύριλλος ὁμοίαν πρόσκλησιν λαβὼν ἐπληροφορεῖτο πρὸς τούτοις, ὅτι ἄνευ τῆς συναντήσεως καὶ συνεννοήσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀντιοχείας ἐν Νικομηδείᾳ δὲν θὰ τῷ ἐπιτραπῆ νὰ παραστῆ πρὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ὅπερ πρὸ μικροῦ ἤξίωσε παρὰ τοῦ Θεοδοσίου, ὑποβαλὼν μακρὰν πρὸς αὐτὸν ἀπολογίαν τῆς μέχρι τότε πολιτείας αὐτοῦ πρὸ τῆς Συνόδου καὶ κατ’ αὐτήν². Ἐθεώρει δ’ ὁ βασιλεὺς, κατὰ τὸν χρόνον τῶν πρὸς τὴν διαλλαγὴν συνεννοήσεων, ἀργοῦσαν καὶ ἄκυρον πᾶσαν καθ’ οἰουδήποτε ἐκκλιθῶθεν ἐν Ἐφέσῳ γενομένην ἀπόφασιν καθαιρέσεως ἢ ἀκοινωνησίας. Ἐνισχύων τὰς προσωπικὰς αὐτοῦ ἐνεργείας ὁ Θεοδοσίος κατέφυγε καὶ εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ γηραιοῦ εἰρηνευτοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀκακίου τοῦ Βεροῖας καὶ τοῦ παρὰ τὴν Ἀντιόχειαν ἀσκουμένου περιωνύμου Συμεῶν τοῦ Στυλίτου³. Ἄλλ’ ἢ ἐν Νικομηδείᾳ συνάντησις ἐματαιώθη, πιθανώτατα διὰ τὴν παρεμπεσοῦσαν ἀσθένειαν τοῦ Κυρίλλου, ὁ δ’ Ἀριστόλαος ἐπέμενε νὰ περατώσῃ αἰσίως τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ· διὸ οἱ Ἀνατολικοὶ⁴ συνελθόντες παρὰ τῷ Ἀκακίῳ ἐπανέλαβον ὡς ἀπαραίτητον ὄρον συνεννοήσεως τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς Νικαίας πίστιν, ὡς τελείαν καὶ ἐπαρκῆ, καὶ τὴν ἀκύρωσιν πάντων τῶν ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου γραφέντων «ἢ δι’ ἐπιστολῶν ἢ διὰ κεφαλαίων»⁵.

1. Mansi V. c. 281—284.

2. Mansi V. c. 225—256.

3. Mansi V. c. 277—281.

4. Οὗτοι ἐπανελθόντες ἐκ Κπόλεως εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἐπανειλημμένως συνελθόντες εἰς συνόδους κατεδίκασαν πάλιν τὸν Κύριλλον, διὰ τὴν ἐν τοῖς «Κεφαλαίοις» διδασκαλίαν, καὶ τοὺς ἐν Κπόλει ἀντιπροσώπους τῆς Συνόδου. Mansi V. c. 843. 917. 920. 953.

5. Schwartz I, 1, 3. p. 146. Ἡ διὰ τοῦ Βεροῖας ἀποσταλεῖσα εἰς Ἀλεξάνδρειαν πρότασις ἔλεγεν: «Ἐμμένομεν τῇ πίστει τῶν ἐν Νικαίᾳ συνεληλυθότων ἁγίων πατέρων, τὴν εὐαγγελικὴν καὶ ἀποστολικὴν διδασκαλίαν ἐχούσῃ καὶ προσθήκῃ σὺ δεομένη· σαφῆ δὲ αὐτῆς ποιεῖ τὴν ἔννοιαν καὶ ὁ ἀγιώτατος Ἀθανάσιος ἐν τῇ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Κορίνθου Ἐπίκτητον ἐπιστολῇ. Ἐμμένομεν τοίνυν καὶ αὐτῇ, ὡς ἀληθῆ ἐρμηνείαν ἐχούσῃ τῆς προειρημένης πίστεως. Τὰ δὲ πρόσφατον ἐπεισαχθέντα δόγματα ἢ δι’ ἐπιστολῶν ἢ κεφαλαίων, ὡς τὸ κοινὸν διαταράξαντα, ἐκβάλλομεν ἀρκοῦμενοι τῇ παλαιᾷ τῶν πατέρων νομοθεσίᾳ».

«Θεολογία» τόμ. ΙΑ’

Ταῦτα ἀνακοινωθέντα δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Κύριλλον δικαίως ἐξώργισαν αὐτόν, ὅστις πολὺ ἐπεικῶς καὶ συγκαταβατικῶς ἔχαρακτήρισε τὸ «αἴτημα αὐτῶν φορτικὸν καὶ βαρὺ», ἀληθῶς δ' εἶπεῖν ὑβριστικόν, διότι ἐσημαινεν αὐτοκαταδίκην τοῦ Κυρίλλου καὶ ἀθώωσιν τοῦ Νεστορίου. Ἦτο διὰ τοῦτο πολὺ φυσικὸν καὶ δίκαιον ὅτι ὁ Κύριλλος ἀσυζητητεῖ ἀπέρριψε τὴν πρότασιν ταύτην, ἀξιῶσας τὴν παραδοχὴν τοῦ ἐκ Κπόλεως ὑποδεικνυομένου σχεδίου συνδιαλλαγῆς, προστιθεμένης καὶ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς χειροτονίας τοῦ Μαξιμιανοῦ. Δὲν ἀρνεῖται δὲ ὁ Κύριλλος τὴν τελειότητα τοῦ ἐν Νικαίᾳ Συμβόλου, οὐδεμιᾶς ἐπιδεομένου προσθήκης· ἀλλ' ἀδυνατεῖ ν' ἀποκηρύξη καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ ὀρθότητα τῶν ὅσα κατὰ Νεστορίου ἔγραψε. Ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἀρνήσει τοῦ Ἀλεξανδρείας οἱ Ἀνατολικοὶ ἀπεφάσισαν ν' ἀποστείλωσι πρὸς αὐτὸν τὸν ἐπίσκοπον Ἐμέσης Παῦλον, ἀντιπροσώπευσαντα ἐν Ἐφέσῳ τὸν Βερούας καὶ ἐκ τούτου γνώριμον εἰς τὸν Κύριλλον, κομιστὴν πληρεξουσίου γράμματος πρὸς συζήτησιν περὶ τε τῶν προσωπικῶν ζητημάτων καὶ περὶ τῆς ἐπιμάχου δογματικῆς ἐννοίας τοῦ «Θεοτόκος»¹. Ἀνασυνεζητήθησαν δ' οὕτω ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὰ ἐν Ἐφέσῳ γενόμενα, εἰς μακρὰς συσκέψεις, καὶ ἐδόθησαν ἑκατέρωθεν ἱκανοποιητικαὶ ἐξηγήσεις, ὡς ἐκ τῆς εὐφυΐας τοῦ Παύλου, καταλλήλως καὶ δεξιῶς χρησιμοποιήσαντος τὴν ἑαυτοῦ πληρεξουσιότητα, καὶ ἐκ τῆς σωφροσύνης τοῦ μεγάλου ἐπισκόπου τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅστις ἐπιτυχὸν τελείως ἐν τῷ πρὸς τὸν Νεστόριον ἀγῶνι, δὲν ἐπεθύμει νὰ προκαλέσῃ περισσότερον τὴν αὐτὴν καὶ μείωσιν οὕτω τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐπιτυχίας, παρατείνων τὴν διάστασιν τῶν Ἐκκλησιῶν. Τοὺς Ἀνατολικούς ἐνδιέφερε πρὸ παντός

1. Τὸ πρὸς τὸν Παῦλον πληρεξούσιον τοῦ Ἀντιοχείας ἔλεγε «Πρώτῃν ἐκ θεοπίσματος τῶν εὐσεβεστάτων ἡμῶν βασιλέων ἐκελεύσθη σύνοδος ἐπισκόπων κατὰ τὴν Ἐφεσίων μητρόπολιν συναθροισθῆναι ἐκκλησιαστικῶν ἕνεκα πραγμάτων καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως... Διηρημένων δὲ τῶν Ἐκκλησιῶν τούτῳ τῷ τρόπῳ, ἐπειδὴ τούτου μάλιστα φροντίσαι ἐγορῆν, ὅπως συναφθεῖεν ἐν μέσῳ γενομένης διχονοίας ἀπάσης, καὶ τῶν βασιλέων αὐτὸ δὴ τοῦτο γενέσθαι θεσπισάντων, τὸ ἐνώσαι τὰς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας... ὧ εἰκόντες εὐσεβεὶ γράμματι εὐθύς καὶ παραχαρῆμα ἀπεστείλαμεν τὸν κύριόν μου.. ἐπίσκοπον Παῦλον, τοῦτο συναρέσαν καὶ τῷ... ἐπισκόπῳ πατρὶ ἡμῶν Ἀκακίῳ καὶ τοῖς παρ' ἡμῖν θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις· ὑπὲρ δὲ πλείονος συντομίας τοῦτο πεποιήκαμεν.. ὥστε καὶ ἀνθ' ἡμῶν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ εἰς πρόσωπον ἡμέτερον τυπῶσαι μὲν τὰ περὶ τῆς εἰρήνης, ὅπερ ἐστὶ προηγούμενον, ἐγχειρίσαι δὲ τῇ σῇ θεοσεβείᾳ τὴν ἐκθεσιν, τὴν παρ' ἡμῶν συμφώνως γενομένην περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν... ἥτις ἐστὶν αὕτη (ἀκολουθεῖ ἡ ὁμολογία)» Mansi V. c. 286.

τὸ δογματικὸν ζήτημα διὰ τοῦτο ὡς βάσιν τῆς συνδιαλλαγῆς ἐπανέλαβον τὴν ἡδὴ ἐν Ἐφέσῳ διὰ τοῦ κόμιτος Ἰωάννου πρὸς τὸν βασιλέα ὑποβληθεῖσαν ἔκθεσιν, ἔνθα, καθὰ εἶδομεν, διατυπῶνται ἡ περὶ ἐνανθρωπήσεως πίστις τῶν ἀντιοχέων¹. Μετὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Παύλου δοθείσας διαβεβαιώσεις περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν Ἀνατολικῶν, ὁ Κύριλλος ἠρκέσθη εἰς τὸν δογματικὸν ὄρον τῆς Ἀντιοχείας· τὸ προσωπικὸν ζήτημα τοῦ Νεστορίου, μάλιστα μετὰ τὴν ὀλοτοχερῆ ἐγκατάλειψιν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς αὐλῆς καὶ τὴν ἐκλογὴν διαδόχου, οὐδεμίαν παρεῖχε δυσχέρειαν, τοῦλάχιστον διὰ τὸν Ἰωάννην καὶ πολλοὺς τῶν ἄλλων Ἀνατολικῶν. Οἱ ὀλίγοι φίλοι αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ ὁ Θεοδώρητος², ἀρνούμενοι ν' ἀναθεματίσωσιν αὐτὸν προσωπικῶς, ἀλλὰ δεχόμενοι τὰ τετελεσμένα γεγονότα, δὲν ἐβάρυνον σπουδαίως εἰς τὴν συμφιλίωσιν. Μόνον τοὺς μητροπολίτας Νικομηδείας Ἰμέριον, Τυάνων Εὐθῆριον, Ταρσοῦ Ἐλλάδιον καὶ Μαρκιανουπόλεως Δωρόθεον, τὸν ἐκφανήσαντα τὸ ἀνάθημα, τῷ 428, κατὰ τῶν λεγόντων τὴν Παρθένον Θεοτόκον, ὁ Κύριλλος ἠρνήθη νὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὰς διαλλαγάς, ἐπιμόνῳ ἀξιῶσει τῶν περὶ τὸν Μαξιμιανόν³. Τοῦ Ἐμέσης Παύλου ὑπογράψαντος τὰς συμφωνίας ταύτας, ὁ Κύριλλος ἐπέδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν πρὸς τὸν Ἰωάννην ἐπιστολήν, ἐν ἣ ἀντιγράψας τὸν δογματικὸν τύπον τῶν Ἀντιοχέων δέχεται τὴν ὁμολογίαν ταύτην ὡς ὀρθόδοξον καὶ προσθέτων ἐπεξηγήσεις τινὰς περὶ τῶν κατ' αὐτοῦ σπερμολογιῶν πλὴν ἄλλων ἔγραψε: «τοὺς δὲ λέγοντας ὅτι κρᾶσις ἢ σύγχυσις ἢ φυρμὸς ἐγένετο τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς τὴν σάρκα καταξιώσατά ἢ σὴ ὁσιότης ἐπιστομίξιν· εἰκὸς γάρ τινας καὶ ταῦτα περὶ ἐμοῦ θρυλεῖν ὡς πεφρονηκὸς ἢ εἰρηκὸς. Ἐγὼ δὲ τοσοῦτον ἀφέστηκα τοῦ φρονεῖν τι τοιοῦτον, ὥστε καὶ μαίνεσθαι νομίζω τοὺς οἰηθέντας ὅλως ὅτι τροπῆς ἀποσκίασμα περὶ τὴν τοῦ Θεοῦ Λόγου φύσιν συμβῆναι δύναται· μένει γὰρ ὃ ἔστιν αἰεὶ καὶ οὐκ ἡλλοίωται»⁴. Ἐπίσης ἱκανοποιητικῶς καὶ δι' ἀμοιβαίων ὑποχωρήσεων ἐλύθη

1. Βλ. ἄνωτ. σ. 147.

2. Εἰς τὸν ἠρτηρὸν ὄρον τῶν ἐν Κπόλει καὶ τοῦ Κυρίλλου—ν' ἀναθεματίσωσιν οἱ Ἀνατολικοὶ τὸν Νεστόριον—ὁ Θεοδώρητος ἀπεκρίνατο: «Ἡμεῖς ἀναθεματίζομεν τοὺς λέγοντας τὸν Χριστὸν μόνον ἄνθρωπον ἢ διαιροῦντας τὸν ἕνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν εἰς δύο Υἱοὺς καὶ τοὺς ἀρνούμενους τὴν θεότητα αὐτοῦ. Ἀλλ' ἂν ἀξιῶσι ν' ἀναθεματίσωμεν ἀορίστως ἄνθρωπον, οὐ δὲν ἐγενόμεθα κριταί, καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, ἣν γινώσκομεν οὖσαν ὀρθόδοξον, θὰ ἐπράττομεν ἀσέβειαν εἰς τοῦτο ὑπαίκοντες». F. Nau: St Cyrille et Nestorius ἐν Revue d' Orient chrétien, an. XVI. p. 3.

3. Κυρίλλου ἐπιστ. Δονάτῳ ἐπ. Νικοπόλεως (τῆς Ἡπείρου), Mansi V. c 348.

4. Mansi V. c. 308.

καὶ ἕτερον ἀκανθῶδες σημεῖον τῆς διαφορᾶς, τῶν εὐαγγελικῶν καὶ ἀποστολικῶν ἐκφράσεων, τῶν ἀποδιδομένων εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ τε Ἀντιοχεῖς καὶ οἱ Ἀλεξανδρεῖς μονομερῶς στηριζόμενοι συνέχσον μᾶλλον ἢ διεφώτιζον τὴν ἑαυτῶν ἀποψιν ἑκάτεροι. Περὶ αὐτῶν ἐγένετο δεκτόν, ὅτι οἱ θεολογοῦντες πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας τὰς μὲν ἀπέδιδον εἰς τὸν Χριστὸν ὡς ἓν πρόσωπον, τὰς δὲ εἰς ἑκατέραν τῶν δύο ἐν αὐτῷ φύσεων, τὰς μὲν ὑψηλοτέρας εἰς τὴν θεϊαν, τὰς δὲ ταπεινοτέρας εἰς τὴν ἀνθρωπίνην. Μετὰ πάντα ταῦτα εἶνε εὐνόητον ὅτι οὐδεὶς λόγος ἠδύνατο πλέον νὰ γίνῃ περὶ τῶν δώδεκα Κεφαλαίων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὰς πρὸς τὴν Σύνοδον δοθείσας ἐξηγήσεις καὶ τὴν τελευταίαν νῦν ὁμολογίαν τοῦ Κυρίλλου σιωπηλῶς καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἐξέπιπτον.

(Συνεχίζεται τὸ τέλος)

ΑΔΑΜ. Ν. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
